

SO – 011 – b

**Restaurování, obnova sochařské a dekorativní výzdoby
(restaurátorské práce)**

Poznámka:

Se souhlasem ak. soch. Vojtěcha Adamece použita a aktualizována zpráva z restaurátorského průzkumu a restaurátorský záměr z února 2016.

Ing. arch. Tomáš Šantavý

Ak. soch. Vojtěch Adamec
Hyacintová 2819/6
106 00 Praha 10
tel.: 602742 702
e-mail: vojtech.adamec@centrum.cz
web: www.vojtechadamec.cz

SO.011 - b) Rozmístění sochařské a dekorativní výzdoby

11 – b – 1 Stávající pozice, stávající stav

11 – b – 1 Navrhovaná pozice, navrhovaný postup

11-b-1 Váza nízká betonová (5+2ks) výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem armovaný železnou armaturou.

11 – b – 1a, b, c, d, e, f označit kovovými štítky

Tyto vázy se v této chvíli nacházejí na paletách uložených na hlavní otevřené ploše zahrady rozkládající se podél její hlavní osy mířící od vstupního průčelí zámku na jihovýchod. Jedná se o celkem pět kusů váz a dva kusy podstavců. Vysoké sokly se zdvíhají z půdorysu čtverce se zaoblenými rohy. Jejich štíhlý dřík je obložen ze všech čtyř stran mělkými deskami a ukončen jednoduše profilovanou oblounově tvarovanou římsou. V horní a i dolní části je dřík soklu mírně stlačený. Vázy jsou kruhového půdorysu a tělo vázy má pohárovitý tvar s oblounovým horním okrajem. Je zdobeno dvojicí maskaronů ve tvaru hlav Satyrů, z jejichž úst vybíhají šátkové festony. Na dolních částech těl váz byly ještě vymodelovány mělké akantové listy.

Všechny uvedené prvky byly zhotoveny formou odlitku z materiálu na bázi umělého kamene s vnitřní železnou armaturou v podobě prutů kruhového průřezu. Může jít o odlitky konkrétních pozdně barokních váz z doby okolo roku 1730 nebo o výrobky vzniklé na podkladě modelů zhotovených v pseudobarokním stylu. Mají stejný vzhled jako osm váz rozestavěných podél hlavní osy ve čtveřicích, ale s tím, že v případě některých z těchto váz předpokládáme, že byly osazeny bez soklu. Vázám také chybí rotační nohy, které mají mázy stojící na soklech. Dvě z pěti váz byly v minulosti zasazeny do betonu s čedičovou drtí, který se stal jejich nedílnou částí.

Povrch odlitků pokrývá několik vrstev nátěrů od barevnosti lomené bílé a světle okrové ve spodních vrstvách až po sytě křídově bílou; která představuje poslední povrchovou úpravu váz.

Tyto prvky jsou vesměs v havarijním stavu. Vlivem dlouhodobého působení zvýšeného navlhčení těchto odlitků a jejich nedostatečné údržbě došlo k jejich rozsáhlé devastaci. Voda pronikla trhlinami v materiálu až k železným armaturám, které zkorodovaly a to pak vedlo ke vzniku dalších rozsáhlých trhlin a následnému roztrhání odlitku a odpadnutí částí modelace.

Kromě těchto devastačních poškození se na těchto odlitcích setkáme i menšími i většími poškozeními mechanického původu souvisejících s vandalskými zásahy nebo nevhodnou manipulací s těmito prvky v minulosti.

Kromě toho je povrch všech odlitků pokryt vrstvou nečistot spojenou s biokorozí, zastoupenou nejen řasou a lišejníky, ale také mechy. Výdusky trpí také povrchovou formou koroze, která se projevuje lístkovaním a odpadáváním povrchových vrstev odlitku.

Předpokládaný postup restaurátorských prací včetně návrhu použitých materiálů technologických postupů:

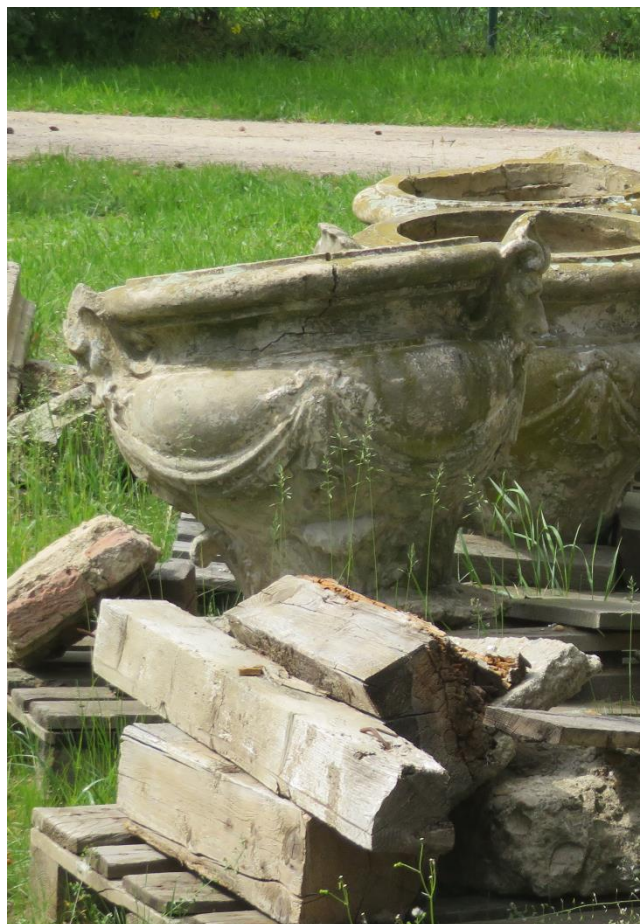
Hlavní problém těchto prvků spočívá v tom, že se jedná o torza váz se sokly, které původně vypadaly stejně, jako ty, které jsou rozmístěny ve dvou řadách podél hlavní osy zámecké zahrady. Na celkem pět váz jsou dochovány pouze dva sokly. A nejen to, vázy samy nemají spodní část v podobě rotační nohy na dvojitém plintu, ale jsou dochovány pouze v rozsahu pohárovitého těla vázy. Z těchto pěti kusů jsou navíc dva z nich, a to konkrétně ty, jejichž dolní části jsou zality v betonu s čedičovým štěrkem v takovém stavu, že je nelze opravit.

I dvojice soklů je jen těžko restaurovatelná. Budou zachovány v depozitáři. Z pěti kusů váz budou vybrány čtyři a ty se nainstalují na sloupky dělicí zdi před zámkem. Doplní se nohy na dvojitém plintu.

11 – b – 1	restaurovat a doplnit, osadit na sloupky	4 kusy
11 – b – 1	zdiva	
11 – b – 1		
11 – b – 1		
11 – b – 1	zakonzervovat do depozitáře + 2 kusy soklu	1+2 kusy

Obecně můžeme říct, že budou použity následující postupy:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu odlitků povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Mechstop fy Imesta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smácedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožitých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesít'ování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. provedení plastických doplňků v umělém kameni na minerální bázi, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku

odpovídající barevnosti a zrnitosti

11. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
12. lokální barevná retuš sochy a krycí desky minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
13. sjednocení povrchu pomocí lazurního vápenného nátěru Prodexor K, fy Schwenk v barevnosti podle vybraného vzorku
14. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem 1W 290 fy Imesta
15. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

11-b-2 Váza na podstavci betonová - vysoká (8ks) -výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem.

Tyto vázy se nacházejí na otevřené části zahrady, která se rozprostírá podél její hlavní osy kolmé na hlavní průčelí Horního zámku v Panenských Břežanech, která je zakončena vodním kanálem ve tvaru písmene U. Jedná se o celkem osm kusů rozestavěných v pravidelných intervalech po čtyřech na hranicích této otevřené plochy ve formě jakési aleje. **Pod sokly není vyhovující základ, proto jsou jednotlivé vázy nakloněné, nebo na zemi.**

11 – b – 2a

11 – b – 2b

11 – b – 2c

11 – b – 2d

11 – b – 2e

11 – b – 2f

11 – b – 2g

11 – b – 2h

Vázy se skládají ze dvou dílů. První tvoří vysoký sokl zdvihající se z půdorysu čtverce se oblenými rohy. Jeho štíhlý dřík je obložen ze všech čtyř stran mělkými deskami a ukončen jednoduše profilovanou oblounově tvarovanou římsou. V horní a i dolní části je dřík soklu, mírně stlačený. Na tento sokl dosedá váza kruhového půdorysu s nohou zdvihající se z čtvercového plintu. Noha samotná je členěna výžlabky, které se tordovitě stácejí. Tělo vázy má pohárovitý tvar se zaobleným horním okrajem. Váza je zdobena dvojicí maskaronů ve tvaru hlav Satyrů, z jejichž úst vybíhají šátkové festony. Na dolních částech těl váz byly ještě vymodelovány mělké akantové listy.

Všechny vázy byly zhotoveny formou odlitku z materiálu na bázi umělého kamene s vnitřní železnou armaturou ve formě prutů kruhového průřezu. Může jít o odlitky konkrétních pozdně barokních váz z doby okolo roku 1730 nebo o výrobky vzniklé na podkladě modelů zhotovených v pseudobarokním stylu.

Povrch odlitků pokrývá několik vrstev nátěrů od barevnosti lomené bílé a světle okrové ve spodních vrstvách až po sytě křídově bílou, která představuje poslední povrchovou úpravu váz.

I tyto prvky jsou vesměs v havarijním stavu. Vlivem dlouhodobého působení zvýšeného zvlhčení těchto odlitků a jejich nedostatečné údržbě došlo k jejich rozsáhlé devastaci. Voda pronikla trhlinami v materiálu až k železným armaturám, které zkorodovaly, a to pak vedlo ke vzniku dalších rozsáhlých trhlin a následnému roztrhání odlitku a odpadnutí částí modelace. Zatímco v případě váz uložených na paletách se toto týká vesměs všech prvků. V případě těchto váz rozmístěných v ploše parku to platí jen pro některé z nich s tím, že většinou jsou v horším stavu samotné vázy a v lepším hranolové sokly pod nimi.

Kromě těchto devastačních poškození se na těchto odlitcích setkáme i menšími i většími poškozeními mechanického původu souvisejících s vandalskými zásahy nebo nevhodnou manipulací s těmito prvky v minulosti.

Kromě toho je povrch všech odlitků pokryt vrstvou nečistot spojenou s biokorozí, zastoupenou nejen řasou a lišejníky, ale také mechy. Výdusky trpí také povrchovou formou koroze, která se projevuje lístkováním a odpadáváním povrchových vrstev odlitku.

NÁVRH

Zachovalé fragmenty.

11 – b – 2

11 – b – 2

11 – b – 2

11 – b – 2

11 – b – 2

11 – b – 2

11 – b – 2

11 – b – 2

Stávající vázy i sokly jsou značně poškozené a restaurování pro instalaci do exteriéru by znamenalo překrytí původního materiálu. Proto budou původní vázy restaurovány a uloženy pod přístřeškem.

Při samotném restaurování váz a jejich soklů budou použity následující postupy:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu odlitků povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Mechstop fy Immesta
4. sejmutí destruovaných váz, jejich převezení do ateliéru restaurátora, doplnění a odformování pro zhotovení odlitků
5. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
6. mechanické odstranění dožilých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
7. technologická pauza na snížení vlhkosti
8. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
9. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
10. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Fillstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
11. provedení plastických doplňků v umělém kameni na minerální bázi, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti včetně doplnění spárování mezi soklem a vázou stejným materiálem
12. osazení odlitků dvou váz na sokly pomocí malty s hydraulickým pojivem
13. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
14. lokální barevná retuš minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35

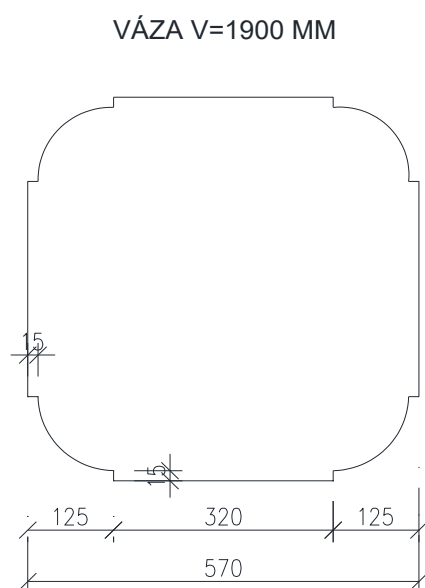
- 15.sjednocení povrchu pomocí lazurního vápenného nátěru Prodexor K, fy Schwenk v barevnosti podle vybraného vzorku
- 16.preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem 1W 290 fy Imesta
- 17.závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

NÁVRH

Stávající poškozené vázy i sokly budou restaurovány a uloženy v depozitáři.

Pro zaformování kopií bude na jedné z váz a soklu detailně obnovena profilace. Kopie váz i soklů budou zhotoveny jako výdusky z obdobného materiálu (umělý kámen) s kovovou armaturou. Vhodnost formovací směsy i úprava povrchu budou ověřeny na vzorcích a komisionálně odsouhlaseny za účasti zástupců investora, památkových organizací a projektanta. U kopií budou provedeny opatření proti zatékání vody.

Pod sokly budou připraveny základy vyzděné z plných mrazuvzdorných cihel na maltu s hydraulickým pojivem.

ZÁKLAD 540x540
HL. 600 MM
ŠTĚRK FR. 32-54
V=300 MM

Celkem dle zhotoveného

10 kopií vč. soklů a základových konstrukcí

11-b-3 Socha lva (1 ks)

Socha lva se v této chvíli nachází na začátku středního pruhu trávníku. Jedná se o sochu v podživotní velikosti, která se zdvíhá z nízkého obdélného plintu. Lev sedí a levou tlapou se opírá o kartuši s erbem, který v této chvíli nelze identifikovat. Předpokládáme, že tato figura mohla původně stát na pilíři nebo na bráně u vstupu do objektu a erb na kartuši odkazoval k tehdejšímu majiteli zámku.

Socha je vysekána ze středně zrnitého pískovce s tím, že většinu jejího povrchu pokrývá několik vrstev bílého nátěru.

11-b-3

Povrch sochy je z velké části pokryt souvrstvím nátěrů. Na nich se kromě toho objevuje hustý povrch biokoroze zastoupený na svrchních plochách, kde je nátěr zčásti nebo zcela smytý především řasou a lišejníky, ale místy i mechy. Kromě toho na soše najdeme četná mechanická poškození. Uražené hrany a rohy má plintus pod figurou lva. Drobnější i větší mechanická poškození ale najdeme i na modelaci jeho hřív a především na jeho čenichu a dále na hranách kartuše, kterou lev svou tlapou přidržuje.

I přes krycí nátěr je zřejmé, že povrch objektu trpí povrchovou formou koroze, která se projevuje plošným úbytkem původní modelace místy až do hloubky půl centimetru. Skutečný rozsah tohoto poškození bude možné upřesnit až po první etapě čištění zaměřené na odstranění biokoroze, prachových depozit a degradovaného nátěru.

Na hřívě i tlapách se také setkáme s vlasovými trhlinami, které ale nemusejí procházet původním materiálem, nýbrž doplňky, jejichž skutečný rozsah v tuto chvíli také zakrývá vrstva složená z nátěru biokoroze a nečistot.

Sochu lva navrhujeme umístit na nový vyzděný základ na „svatební“ plochu v ose dekorativního bazénu. Socha bude umístěna na zděný sloupek.

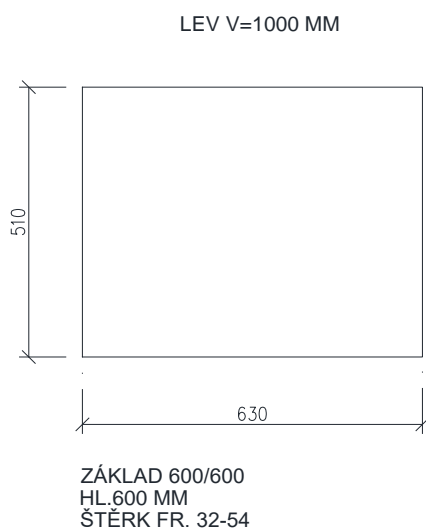
Socha lva by měla být restaurována konzervačním způsobem. Při restaurování této sochy by se mělo postupovat následujícím způsobem:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomoci. přípravku Mechstop fy Imesta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smácedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožilých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků

9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. provedení plastických doplňků v umělém kameni na minerální bázi PETRA C fy AQUA Bárta probarveným ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a trnitosti (podle charakteru kamene v daném místě)
11. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
12. lokální barevná retuš minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Prima AC 35
13. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
14. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Součástí restaurátorského záměru bude i výtvarný návrh a realizace soklu.

Stavební firma připraví základovou konstrukci vyzděnou z plných, mrazuvzdorných cihel na maltu s hydraulickým pojivem.

11-b-4 Sochy (putti) (lks) výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem.

Sousoší dvou putti je osazeno na hranolovém soklu v těsné blízkosti mělkého bazénu kanálu, který ukončuje otevřenou část zahrady rozprostírající se podél její hlavní osy. Sokl se skládá z profilované patky, mírné kónicky stlačeného dříku a profilované římsové hlavice. Kónický dřík je ještě pročleněn vpadlým polem s oblamovanými rohy, do nějž na čelní a obou bočních stranách zabíhá jakoby z římsové hlavice spadající čabraka.

11-b-4

Sousoší samo je tvořeno dvěma putti, jedním, který poklekl na levé straně plintu a hledí směrem ke svému druhovi, který stojí s jednou nohou vystrčenou do prostoru a svého kamaráda hladí po vlasech. Buclatá tělíčka putti halí v bederních partiích drapérie, odstávající v dynamicky formovaných cípech od jejich těl. Sousoší samotné je výdusek z materiálu s minerálním pojivem armovaným železnou výztuží. Jedná se nejspíše o repliku nějakého pozdně barokního díla ze stejného období jako vázy, tedy ze druhé čtvrtiny 18. století.

Sokl, zdá se, byl zhotoven kombinací výdusku nebo spíše odlitku a prvků zhotovených z přírodního kamene. Pro upřesnění technologie této části bude třeba v rámci doplňujícího restaurátorského průzkumu provést sondážní průzkum a také průzkum odebraných vzorků materiálů. Stejně jako vázy pokrývá i tady povrch celého díla souvrství povrchových úprav ve formě monochromních nátěrů v bílé barevnosti.

Stav tohoto prvku mobiliáře zahrady je stejné jako v případě váz havarijní. Povrch sousoší i soklu pokrývá silná vrstva krycího nátěru, tzn., že některé typy poškození nebo rozsah jiných poškození nelze v tuto chvíli zcela jednoznačně definovat. Povrchové úpravy na sousoší jsou více opršelé a degradované, proto se zde ve větší míře rozvinula biokoroze. Kromě takřka souvislého pokryvu řasou a lišejníky se tu setkáme v hloubkách modelace i s mechy. Ty pak najdeme i na svislých plochách římsové hlavice a patky. Je to dáno i tím, že povrch těchto částí soklu stejně jako plochy na sousoší nejvíce vystavené přímým účinkům dešťových srážek jsou nejvíce povrchově korodované. Dochází zde k vyplavování zrn písku z povrchových vrstev a následně vzniku prohlubní, v nichž se nejen usazuje voda, ale také mikrovegetace.

V souvislosti s lokálním zvýšeným zavlhčením způsobeným zhoršeným odvodem dešťových a sněhových srážek z daných míst vnitřní struktury materiálu sousoší i soklu, došlo v těchto místech k hloubkové korozi daného materiálu. U soklu se to nejvíce projevilo na profilaci patky, kde v důsledku hloubkové koroze odpadly větší objemy původní modelace a byla nahrazeny doplňky. K něčemu podobnému došlo i u sousoší v případě klečícího i stojícího putto, tady voda pronikla hluboko do struktury umělého kamene až k železné armatuře, která pak zkorodovala roztrhala danou část výdusku. Jedná se konkrétně o levou nohu klečícího putto, kde chybí její partie od kolene dolů. V případě stojícího putto je tato část odtržena a visí pouze na spojovacím čepu.

Kromě toho se na sousoší i soklu setkáme s řadou drobných mechanických poškození, z nichž některá již byl v minulosti sanována pomocí plastických doplňků. Jejich skutečný rozsah v tuto chvíli zakrývá jednak nátěr a jednak místy silná vrstva biokoroze. Stav těchto doplňků a jejich charakter bude možné upřesnit až po první etapě čištění zaměřené na odstranění biokoroze a prachových nečistot a sejmutí degradovaných nátěrů.

Socha bude na restaurování přemístěna. Bude vyzděna základová konstrukce.

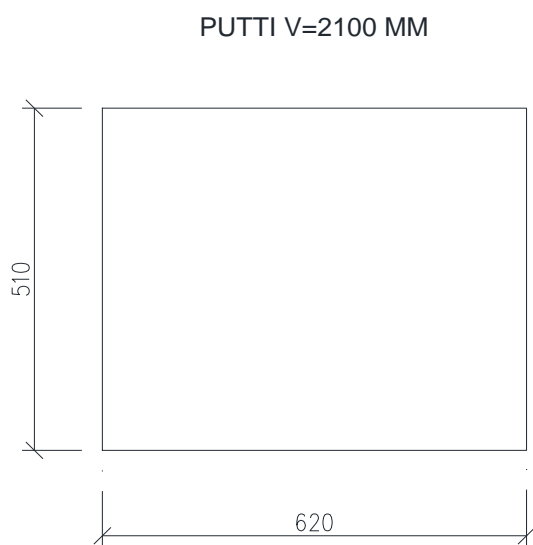
11-b-4

Sochy putti včetně soklu by měly být restaurovány konzervačním způsobem. Při jejich restaurování by se mělo postupovat následujícím způsobem:

1. doplňující restaurátorský průzkum s odběrem vzorků pro upřesnění materiálového složení soklu sousoší
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Mechstop fy Imesta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožilých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Fillstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. provedení plastických doplňků v umělém kameni na minerální bázi PETRA C fy AQUA Bárta probarveným ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti (podle charakteru kamene v daném místě) a v umělém kameni na minerální bázi, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti, včetně doplnění spárování mezi soklem a sousoším stejným materiálem
11. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
12. lokální barevná retuš minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
13. sjednocení povrchu pomocí lazurního vápenného nátěru Prodexor K, fy Schwenk v barevnosti podle vybraného vzorku
14. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
15. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Stavební firma připraví základovou konstrukci vyzděnou z plných, mrazuvzdorných cihel na maltu s hydraulickým pojivem.

Základ 600/600; hl. 600 na štěrk. lož.

ZÁKLAD 600/600
HL. 600 MM
ŠTĚRK FR. 32-54

11-b-5 Socha honce se psem (mezi nohama) (1 ks) — výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem.

Socha honce se psem mezi nohama stojí na konci pravé části mělkého bazénu kanálu ukončujícího otevřenou část zahrady rozprostírající se podél její hlavní osy. Socha stojí na jednoduchém hranolovém soklu. Předpokládáme, že profilovaná patka tohoto soklu je tuto chvíli zcela zakryta navýšeným terénem, protože nad jeho úroveň vystupuje až dřík soklu. Ten má podobu prostého hranolu členěného výžlabkem tvořícím rám vnitřního vystouplého pole. Na dřík nasedá jednoduše profilovaná římsová hlavice, která již nese samotnou sochu.

11-b-5

Socha honce v mírné podživotní velikosti představuje mladého muže či spíše ještě chlapce ve zdobném loveckém oděvu, který stojí rozkročený a oběma rukama drží v náručí velkou loveckou trofej v podobě laně. Mezi jeho nohama sedí lovecký pes (typ staford teriér). Oděv mladého honce se skládá z krátkých rolovaných kalhot, kabátce s delší suknicí a krunýře. Na nohou má sandály s holenními návleky a na hlavě lovecký klobouk. Na svém levém boku má zavěšený toulec se šípy.

Jeho mladistvé až dětské obličejové rysy nezakrývají žádné vousy ani knírek a obličej lemují polodlouhé vlasy stáčené do bohatých loken. Zdá se, že se nejspíše jedná o paruku. Stabilitu celé postavy zajišťuje jakýsi kmínek útlého poměrně vysokého pařezu, který vyrůstá ze zadní strany plintu.

Celá socha je velmi detailně a drobnopisně modelovaná. Domníváme se, že se jedná buď o projev rokokového německého sochařství reprodukováný formou odlitku, nebo o nové dílo vzniklé podle neobarokního modelu.

Jak už bylo řečeno, socha i sokl byly zhotoveny jako odlitky nebo výdusky z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem. Na povrchu sochy i soklu jsou patrné rozsáhlé pozůstatky povrchových úprav ve formě monochromních nátěrů v barevnosti lomené bílé až světle okrové.

Tato socha se nenachází na volném prostranství jako předchozí objekty, ale stojí v těsné blízkosti keře, tzn., že je povětšinu roku alespoň částečně ostíněná. To samozřejmě vede k tomu, že její povrch pokrývá souvislá vrstva biokoroze zastoupená především řasou, ale zvláště na soklu se setkáme i mechy a lišejníky. I tento prvek byl v minulosti opatřen krycím nátěrem tentokrát v okrové barevnosti, který se na plochách méně vystavených přímým účinkům dešťových srážek dochoval i v souvislejších plochách.

Podobně jako jiné části mobiliáře zahrady i tato socha trpí projevy povrchové a místy i hloubkové koroze. Povrchová koroze, která se vyskytuje především na plochách nejvíce vystavených přímým účinkům dešťových a sněhových srážek, se projevuje úbytkem povrchových vrstev odlitku až do hloubky půl centimetru. Hloubková koroze, s níž se setkáme naopak spíše v dešťových stínech, kde se objevuje sádrovcová krusta, vede k rozvoji vlasových a místy i širších trhlin a odpadávání větších objemů původního materiálu. Odlitek zde lístkuje, jako je tomu např. na obličejí honce, na pravé noze honce na čelní straně, nebo na dolních partiích psa mezi jeho nohama a na plintu, z něhož se socha zdvíhá.

Dále se zde setkáme také z rozsáhlými mechanickými poškozeními. Olámané jsou obě uši psa, část profilace římsové hlavice na pravé straně soklu a místy i detaily modelace jeho oděvu. Tady se také v hojné míře setkáme se staršími modelačními doplňky, které jsou vesměs provedeny z materiálu, který neodpovídá tomu původnímu svou strukturou a navíc jsou modelačně velmi špatně zpracované.

Kromě toho všeho patří k největším poškozením této sochy skutečnost, že v minulosti se někdo nejspíše pokoušel neúspěšně o její sejmutí (možná v souvislosti s pokusem o krádež). Došlo k posunutí římsové hlavice mimo původní umístění a socha je tak dnes v částečně nestabilní poloze. Navíc samotný sokl je zabořen do terénu do té míry, že celá profilovaná patka je jím zakryta a terén zasahuje i do dolní části dříku. To samozřejmě kromě jiného vede k tomu, že dolní části soklu, ale i samotné sochy jsou ve větší míře vystaveny negativnímu působení zemní vlhkosti.

Plocha za mělkým bazénem, kde dnes socha provizorně stojí bude součástí plánované rekonstrukce strojovny nad historickou studnou. Po dobu stavby bude socha převezena k restaurování. Po dokončení stavby se nad studnou vybudují nové, zděné základy a osadí restaurované sochy honců.

11-b-5

NÁVRH

Socha honce se psem (mezi nohama) (lks) a socha honce se psem (podél nohy) (lks)

Sochy honců včetně soklů by měly být restaurovány konzervačním způsobem. Kromě toho je však potřeba provést úpravu terénu v okolí těchto soch a důkladný prořez popř. úplné odstranění zeleně v jejich těsné blízkosti. Jinak nebude mít provedené restaurování příliš dlouhou životnost.

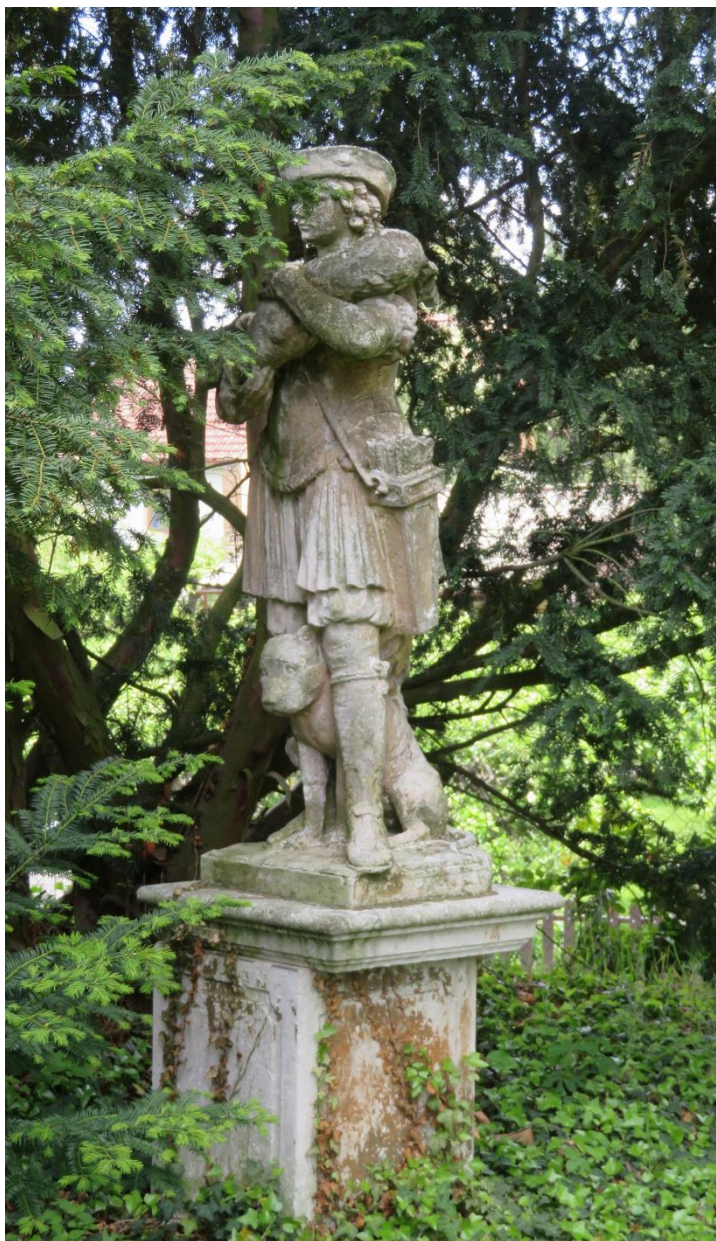
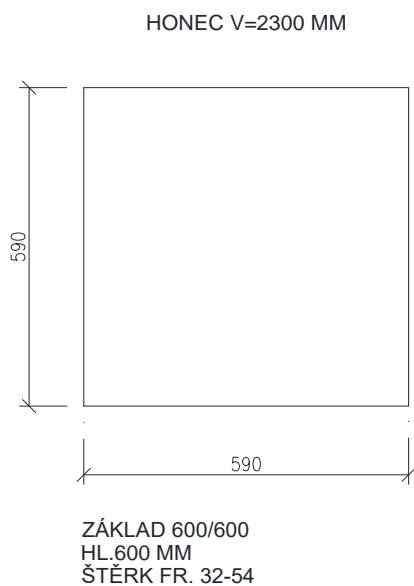
Kromě toho doporučujeme u paty obou soklů soch provést odvětrávací kanál, nebo alespoň drenáž.

Při restaurování těchto soch by se mělo postupovat následujícím způsobem:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Porosan fy AQUA Bárta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožitých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. sejmutí a přeosazení sochy honce se psem mezi nohama včetně přeosazení římsové hlavice
11. provedení plastických doplňků v umělém kameni, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti, včetně doplnění spárování mezi soklem a vázou stejným materiálem
12. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
13. lokální barevná retuš minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
14. sjednocení povrchu pomocí lazurního vápenného nátěru Prodexor K, fy Schwenk v barevnosti podle vybraného vzorku
15. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
16. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Stavební firma připraví základovou konstrukci vyzděnou z plných, mrazuvzdorných cihel na maltu s hydraulickým pojivem.

Základ 600/600; hl. 600 na štěrk. lož.

11-b-6 Socha honce se psem (podél nohy) (lks) — výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem.

Socha honce se psem podél nohy stojí na konci levé části mělkého bazénu kanálu ukončujícího otevřenou část zahrady rozprostírající se podél její hlavní osy. Socha stojí na jednoduchém hranolové soklu. Profilovaná patka tohoto soklu je v tuto chvíli zcela zakryta navýšeným terénem, protože nad jeho úroveň vystupuje až dřík soklu. Ten má podobu prostého hranolu členěného výžlabkem tvořícím rám vnitřního vystouplého pole. Na dřík nasedá jednoduše profilovaná římsová hlavice, která již nese samotnou sochu.

Socha honce v mírně podživotní velikosti představuje mladého muže ve zdobném loveckém oděvu, který stojí s pravou nohou mírně zasunutou vzad. Levou rukou si na prsa tiskne v tuto chvíli neidentifikovatelnou loveckou trofej, v pravé ruce svírá luk, jehož dolní konec se opírá o plintus. U jeho levé nohy sedí lovecký pes (typ chrt).

Oděv mladého honce se skládá z kabátce s delší suknicí, krunýřem a polodlouhými sponou sepjatými rukávy. Na nohou má sandály s holenními návleky a na hlavě třírohý lovecký klobouk.

Na svém levém boku má zavěšený toulec se šípy. Jeho mladistvé obličejové rysy nezakrývají žádné vousy ani knírek a obličej lemují polodlouhé vlasy stáčené do bohatých loken. Zdá se, že se nejspíše jedná o paruku. Stabilitu celé postavy zajišťuje jakýsi kmínek útlého poměrně vysokého pařezu, který vyrůstá ze zadní strany plintu mezi oběma nohama honce.

Celá socha je velmi detailně modelovaná, stejně jako její protějšek. Domníváme se, že se jedná buď o projev rokokového německého sochařství reprodukováný formou odlitku, nebo o nové dílo vzniklé podle neobarokního modelu.

Jak už bylo řečeno, socha i sokl byly zhotoveny jako odlitky nebo výdusky z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem. Na povrchu sochy i soklu jsou patrné rozsáhlé pozůstatky povrchových úprav ve formě monochromních nátěrů v barevnosti lomené bílé až světle okrové.

I tato socha se nenachází na volném prostranství jako předchozí objekty, ale stojí v těsné blízkosti keře, tzn., že je povětšinu roku alespoň částečně ostíněná. To samozřejmě vede k tomu, že její povrch pokrývá souvislá vrstva biokoroze zastoupená především řasou, ale zvláště na soklu se setkáme i s mechy a lišejníky. I tento prvek byl v minulosti opatřen krycím nátěrem tentokrát v okrové barevnosti, který se na plochách méně vystavených přímým účinkům dešťových srážek dochoval i v souvislejších plochách.

Podobně jako jiné prvky i tato socha trpí projevy povrchové a místy i hloubkové koroze. Povrchová koroze, která se vyskytuje především na plochách nejvíce vystavených přímým účinkům dešťových a sněhových srážek, se projevuje úbytkem povrchových vrstev odlitku až do hloubky půl centimetru. Hloubková koroze, s níž se setkáme naopak spíše v dešťových stínech, kde se také objevuje sádrovcová krusta, vede k rozvoji vlasových a místy i širších trhlin a odpadávání větších objemů původního materiálu. Odlitek zde lístkuje, jako je tomu např. na čelní i zadní straně pařezu mezi nohama honce nebo na dolních partiích psa sedícího u jeho levé nohy.

Dále se zde setkáme také z rozsáhlými mechanickými poškozeními. Olámaná je takřka celá zadní část profilu římsové hlavice soklu a ulomená je také celá část levé paže honce od lokte směrem k zápětí. Drobnější mechanická poškození najdeme na hranách dříku soklu a na detailech modelace oděvu honce a tlapách psa. Tady se také v hojné míře setkáme se staršími modelačními doplňky, které jsou vesměs provedeny z materiálu, který neodpovídá tornu původnímu svou strukturou a navíc jsou modelačně velmi špatně zpracované.

Socha honce se psem (podél nohy) (Iks) — výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem.

Sochy honců včetně soklů by měly být restaurovány konzervačním způsobem. Kromě toho je však potřeba provést úpravu terénu v okolí těchto soch a důkladný prořez popř. úplné odstranění zeleně v jejich těsné blízkosti. Jinak nebude mít provedené restaurování příliš dlouhou životnost.

Kromě toho doporučujeme u paty obou soklů soch provést odvětrávací kanál, nebo alespoň drenáž.

Při restaurování těchto soch by se mělo postupovat následujícím způsobem:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Porosan fy AQUA Bárta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožitých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. sejmutí a přeosazení sochy honce se psem mezi nohama včetně přeosazení římsové hlavice
11. provedení plastických doplňků v umělém kameni, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti, včetně doplnění spárování mezi soklem a vázou stejným materiálem
12. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
13. lokální barevná retuš minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
14. sjednocení povrchu pomocí lazurního vápenného nátěru Prodexor K, fy Schwenk v barevnosti podle vybraného vzorku
15. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
16. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Pod sochou bude připravena základová konstrukce – dtto 11-b-5

11-b-7 Podstavec pod sochy (4ks)

11-b-8 Podstavec s torzem sochy (1ks) — výdusek z materiálu na bázi umělého kamene s minerálním pojivem

11-b-7 11-b-7

11-b-8 11-b-8

Na prostranství za zahradním domkem, mezi ním a otevřenou plochou rozkládající se podél hlavní osy zahrady, se nachází čtveřice soklů. Ty se skládají z jednoduché obdélné patky, silně stlačeného dřívku zdobeného na čelní straně rokajem a jednoduché patky. Na jednom z těchto antických soklů se nachází torzo figury, pravděpodobně putti v rozsahu dolní části jeho nohou.

Tyto sokly byly zhotoveny z jemnozrnného sytě okrového pískovce. Na povrchu těchto soklů jsou patrné pozůstatky nátěrů v sytě okrovo rezavé barevnosti.

Podstavec s torzem sochy (1ks)

Jedná se o hranolový sokl nacházející se v jihozápadní části zahrady. Sokl má hranolový tvar s převýšeným štíhlým dřívkem členěným diamantovým motivem. Na římsové hlavici soklu se dnes nachází torzo prvku v podobě kónické nohy zdvihající se z čtvercového plintu, který mohl mít podobu čučku nebo vázy. Zatímco sokl samotný byl opět vytvořen z umělého kamene armovaného cihlou, torzo prvku, který nese, bylo vysekáno z jemnozrnného pískovce.

Podstavec pod sochy (4ks)

Tyto podstavce jsou z velké části pokryté vrstvou nečistot spojenou s pozůstatky sytě okrového až hnědavého nátěru a také biokorozí. Na svrchních stranách říms některých z nich se nacházejí zbytky malty, které nasvědčují tomu, že zde bylo dříve umístěno nějaké drobné sochařské dílo. V případě jednoho z podstavců, který je zcela zarostlý do malé borovice se na něm dokonce dodnes nachází malé torzo stojící, nejspíše dětské figury. Další část tohoto torza leží na zemi nedaleko od podstavce. Kromě těchto povrchových znečištění a drobných mechanických poškození, obecně tyto podstavce nevykazují žádná velká poškození, která by ohrožovala jejich samotnou existenci. Nedochází zde ani k hloubkové korozi materiálu, ani k žádným podobným defektům.

Podstavec s torzem sochy (1 ks)

Podstavec s torzem pískovcového prvku v podobě čtvercového plintu s úsekem nohy, která snad původně nesla nějaký čuček nebo nízkou vázu, je naopak ve velmi špatném stavu. Všechny části soklu jsou protkané hustou sítí trhlin, které vedou k úplnému roztrhání povrchových vrstev z umělého kamene a odhalení vnitřního armování v podobě ostře pálených cihel. Kromě tohoto defektu se na povrchu soklu i torza prvku, který nese, objevuje biokoroze a samozřejmě i vrstva prachových nečistot. Na rozích profilovaných prvků a hranách dřívku se také setkáme s drobnými mechanickými defekty. Je zřejmé, že dříve byl celý dřív soklu zakryt popínavým břechťanem, protože na jeho povrchu jsou ještě patrné stopy po jeho úponkách.

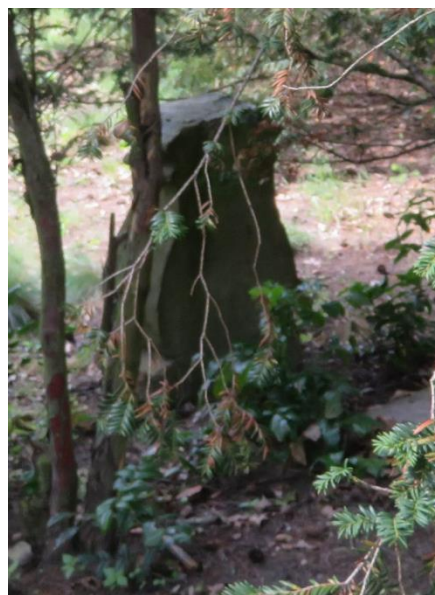
NÁVRH

Podstavce by měly být restaurovány konzervačním způsobem.

Při restaurování podstavců by se mělo postupovat následujícím způsobem:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Porosan fy AQUA Bárta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožitých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. provedení plastických doplňků v umělém kameni na minerální bázi, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti (podle charakteru kamene popř. umělého kamene v daném místě)
11. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
12. lokální barevná retuš sochy a krycí desky minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
13. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
14. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Na vytipovaném místě budou vyžděny základy z mrazuvzdorných keramických cihel.

Sokly budou instalovány po obvodu zpevněné zatravněné plochy za altány s pergolou.

Stavební firma připraví základové konstrukce vyzděné z plných, mrazuvzdorných cihel na maltu s hydraulickým pojivem.

Základ 450/450; hl. 600 na štěrku. lož.

11-b-9 Lavička z umělého kamene

11-b-9

11-b-9

Lavička se v této chvíli nachází na levém zadním konci kanálu, kterým je ukončena hlavní osa celé zahrady. Lavička se skládá ze tří dílů, dva představují nízké nohy zdvíhající se z čtvercových plintů s lehce konkávně skrojeným dřikem, a samotného sedátka. To je na své lícové straně zdobeno dekorativním motivem vycházejícím ze zavíjené pozdně barokní pásy.

I tato lavička byla zhotovena jako odlitek z materiálu s minerálním pojivem. Předpokládáme, že i zde byly použity kovové armatury. Na povrchu této části mobiliáře zahrady nejsou v tuto chvíli patrné žádné starší povrchové úpravy.

Betonová lavička v tuto chvíli leží na dně mělkého bazénu v zadní části kanálu, který uzavírá hlavní osu zahrady. Lavička je rozdělena na díly. Povrch všech částí pokrývá vrstva nečistot spojená s biokorozí zastoupenou opět nejen řasami, ale také lišejníky a mechy. Kromě toho jsou některé části výdusku opřelé, zejména se to týká modelace dekoru na sedátku.

Jinak na tomto prvku najdeme jen drobná mechanická poškození, zvláště na rozích a hranách profilovaných částí, což platí ještě ve větší míře i pro nohy lavičky. Kromě těchto defektů se na všech částech lavičky zatím nesetkáme s nějakými výraznými projevy hloubkové koroze samotného materiálu výdusku.

Lavička by měla být restaurována konzervačním způsobem. Při restaurování lavičky by se mělo postupovat následujícím způsobem:

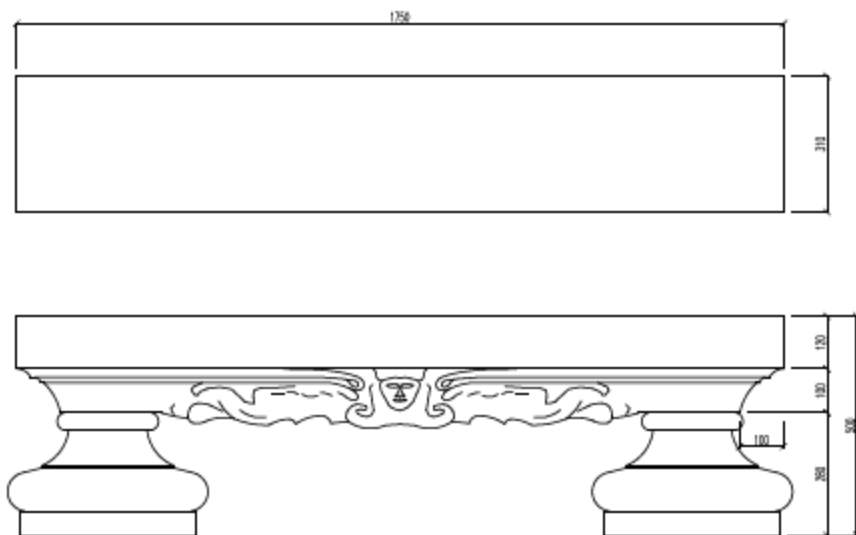
1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Mechstop fy Immesta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožitých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněného spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. celková konsolidace povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)

10. provedení plastických doplňků v umělém kameni, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené na minerální bázi ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti
11. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
12. lokální barevná retuš. sochy a krycí desky minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
13. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem 1W 290 fy Imesta
14. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Zachovaná lavička bude instalovaná poblíž vstupu do kaple.

Z restaurovaného originálu bude zhotoveno 18 kopií. Na zhotovení kopií bude použita obdobná, vzhledově shodná směs „umělého kamene“.

Součástí restaurátorského záměru bude i plastická rekonstrukce tvaru nohou dle dochované historické fotografie.

Lavičky budou osazeny na základbu z mrazuvzdorných kameninových cihel a vrstvu mazaniny z hydraulického vápna.

Skladba:

- mrazuvzdorné (kameninové cihly)	65
- mazanina s pojivem	100
- štěrk (36-54)	100
- geotextilie	

11-b-10 Chrlič u bazénu

11-b-10

11-b-10

Jedna se o mělkou kruhovou nádobu osazenou na vysoké válcové noze, která tvoří chrlič bazénu nacházejícího se stejně jako přilehlý zahradní domek v pravé části zahrady, směrem k příjezdové komunikaci.

Tento chrlič je na své svrchní straně zdobený mělkým plastickým dekorem, který pointuje členění nádoby mělkými výžlabky. Na spodní straně nádoby jsou patrné další dekorativní prvky v podobě jakýchsi kanelur.

I tento prvek byl zhotoven jako výdusek z umělého kamene a nese barokní rysy s tím, že je velmi obtížné rozhodnout, zda se jedná o projev neobaroka nebo repliku nějaké pozdně barokní nádoby. Na povrchu tohoto prvku nebyly v tuto chvíli nalezeny žádné povrchové úpravy ve formě nátěrů.

Chrlič ve tvaru mísy u bazénu je z velké části zarostlý popínavým břečťanem, tzn., že je v tuto chvíli velmi obtížné určit přesný rozsah některých poškození. V horní části nádoby se také zadržuje voda, celý prvek je díky tomu silně navlhčený, a proto je také pokryt nejen vrstvou řasy, ale také zhusta mechy. Nádobu prosakuje, což se projevuje tmavšími mapami na její spodní straně a na noze chrliče.

Nádobou ani nohou chrliče neprochází žádná zásadní trhlina. Na dekorativním motivu lemujícího horní okraj nádoby chrliče jsou patrné úbytky modelace, které mohou souviset, jak s mechanickými poškozeními tak s korozí samotného materiálu a jeho hloubkovou degradací.

Kromě biokoroze, povrchového znečištění a částečného poškození původního tvarového řešení celého chrliče patří k nejzávažnějším devastacím tohoto prvku mobiliáře zahrady především nevhodný způsob vodoinstalace realizovaný při nějaké opravě bazénu v minulosti. V zadní části nádoby chrliče byl vyzděn masivní betonový kvádr, do nějž byla zapuštěna prostá kovová trubka s přívodem vody. Tento zásah zcela degraduje výtvarné řešení původního chrliče a určitě nepředstavuje průvodní řešení vodoinstalace v této části bazénu.

Chrlič ve tvaru mísy u bazénu by měl být restaurován konzervačním způsobem s výjimkou stávající vodoinstalace, která by měla být odstraněna a nahrazena vhodnější. Při restaurování chrliče by se mělo postupovat, následujícím způsobem:

1. doplňující restaurátorský průzkum
2. prekonsolidace silně narušených míst materiálu povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Porosan fy AQUA Bárta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožilých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněního spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. lokální zpevnění povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků

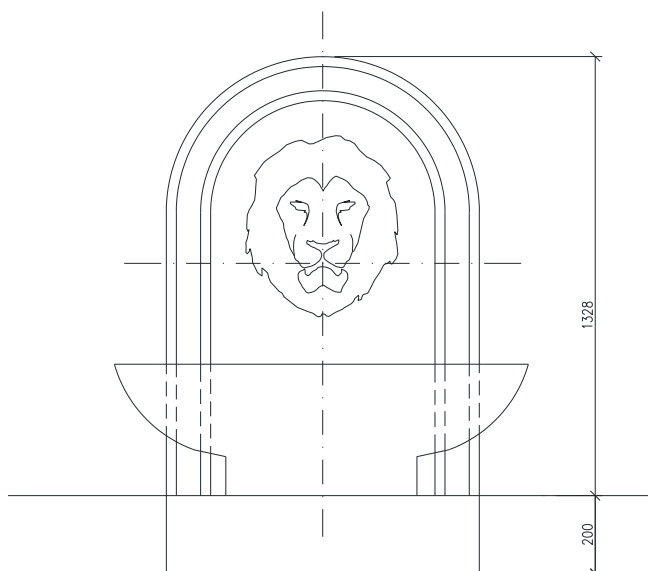
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. provedení plastických doplňků v umělém kameni na minerální bázi, zhotoveném z průmyslové vyráběné směsi Betofix od fy Remmers probarvené ve hmotě minerálními pigmenty fy Bavferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti
11. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
12. lokální barevná retuš sochy a krycí desky minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
13. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
14. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

Součástí restaurátorského záměru bude i výtvarný návrh chrliče ve tvaru lví hlavy.

Chrlič je navržen na sloupku, který je součástí dodávky restaurátora (včetně zapojení přívodu vody).

Po dobu demolice bazénu budou mísa bazénu s přepadem obedněny.

11 – b – 11 Pítka

Pítka se nachází nedaleko sochy honce se psem podél nohy pod vzrostlým jehličnatým stromem. Má podobu prosté betonové obruby čtvercového půdorysu se zaoblenými hranami, která je zapuštěna do terénu.

Dno pítka je hojně zarostlé travním drnem. Jeho obruba je na čelní straně velmi těžce mechanicky poškozená. Došlo zde k závažným úbytkům původní modelace. Jinak je jeho povrch pouze mírně znečištěný a jen mírně pokrytý biokorozí. Jiná žádná závažná poškození na něm nejsou patrná, kromě toho, že spárování mezi jednotlivými díly obruby pítka je uvolněné nebo vypadlé.

Pítka by mělo být restaurováno rekonstrukčním způsobem. Při restaurování pítka by se mělo postupovat následujícím způsobem:

1. biocidní ošetření všech částí pomocí přípravku Mechstop fy Immesta
2. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
3. mechanické odstranění uvolněného spárování na všech částech
4. vyjmutí destruovaného úseku obruby pítka
5. zhotovení nového výdusku tohoto úseku pítka a jeho osazení na místo
6. doplnění spárování mezi úseky obruby maltou s hydraulickým pojivem
7. preventivní biocidní ošetření přípravkem Mechstop fy Imesta
8. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

SO.11 – b – 12 - Sloup se sochou sv. Benedikta

Údaje o památce:

Název památky: sloup se sochou sv. Benedikta

Rejstříkové číslo památky: součástí památky – zámek s kaplí, parkem a sochami – 41314/2-2129

Autor: neznámý

Sloh: barokní

Datace: okolo 1730

Rozměry: socha sv. Benedikta v. cca 1,1 m

sloup pod sochou sv. Benedikta – v. – 3,24m

sokl pod sloupem se sv. Benediktem – v. -0,59m, š. – 0,73m, h. – 0,74m

Materiál: - socha sv. Benedikta krycí deska hlavice sloupu – středně až hrubozrnný pískovec světle okrové barvy

- architektonické části sloupu s výjimkou krycí desky hlavice sloupu – cihelné zdivo s povrchovou úpravou vápenocementovými omítkami původně vápennými omítkami s nátěrem ve světle okrové barevnosti.

Předchozí známé restaurátorské zásahy: konkrétní údaje prozatím nezjištěny.

Prameny a literatura:

- Fotoarchiv-NPÚ ÚP v Praze

- kol. pod vedením E. Pocheho, Umělecké památky Čech 3, P/Š, Praha 1980, s. 15

Popis:

Sloup se sochou sv. Benedikta se nachází v prostoru parku u boční fasády horního zámku blízko ohradní zdi oddělující tento prostor od parku u kaple sv. Anny. Tento sloup byl původně součástí celého souboru obdobných objektů lemujících jednak ústí původní přístupové cesty k poutní kapli a jednak ukončujících linii hranice této strany parku. Celkové řešení sloupu proto odpovídá jeho protějšku, jímž je dříve zřícený nyní opět vztyčený sloup se sochou sv. Floriána.

Architektonická část této památky se skládá z hranolového soklu, s jednoduchou odsazenou patkou, profilovanou římsou a hladkým dříkem, a sloupu s redukováním tvaroslovím toskánského řádového tvarosloví. Architektonická část objektu s výjimkou krycí desky hlavice sloupu byla vyzděna z pálených cihel na vápennou maltu. Povrch pak byl opatřen vápennými omítkami s vápenným nátěrem. Dnes se na povrchu zdiva nacházejí degradované omítky vápenocementové až cementové se zbytky povrchových úprav ve formě nátěrů v sytě okrové a bílé (pravděpodobně podklad) barevnosti, které pocházejí z poslední opravy objektu. Krycí deska hlavice sloupu byla vysekána ze středně až hrubozrnného pískovce světle až sytě okrové barvy. Dolní polovinu dříku sloupu dnes pravděpodobně zakrývá navýšený terén.

Socha sv. Benedikta stojí v mírném kontrapostu. Zakladatel benediktinského řádu, jehož řeholi vyznával i ženský řád, pro nějž byl tento zámek i s poutní kaplí zbudován jako [letní rezidence](#), je zobrazen v tradiční ikonografii. Oděn je do jednoduchého oděvu s biskupskými insigniemi, které ho charakterizují jako opata nejstaršího kláštera v Monte Cassinu (mitra na hlavě, rukavice na ruku, pluviál přes spodní oděv). V pravé ruce drží kalich, který odkazuje na jeden z pokusů světce otrávit. Kalich s otráveným vínem poté, co jej sv. Benedikt požehnal, praskl. V levé ruce svírá světec hůl ukončenou patriarchálním křížem. Hůl zabodává do polopostavy představující pravděpodobně ďábla, svíjejícího se u jeho levé nohy. Sv. Benedikt patřil ke světcům vymítačům ďábla a ke světcům, který léčil lidi ďáblem posedlé.

Oválná tvář světce je hladká, z pod mitry vyčnívají jen krátké vlnité vlasy. Všechny části světcova oděvu jsou probrány hlubokými ostře lámanými záhyby s řezbářským rukopisem. Zpracování jednotlivých tvarů se vyznačuje důrazem kladeným na detail.

Socha byla vysekána z hrubozrnného světle až sytě okrového pískovce. Hůl s křížem byla zhotovena při některé z posledních oprav sochy z barevného kovu a její povrch je pokryt měděnkou.

Metody restaurátorského průzkumu:

V této fázi byl proveden vizuální průzkum včetně základní fotodokumentace stávajícího stavu dotčené památky. Po postavení lešení budou odebrány vzorky případných nalezených pozůstatků povrchových úprav sochy pro laboratorní analýzu stratigrafie a charakteru těchto povrchových úprav. Po prvním očištění povrchu sochy bude dále provedena přesná lokalizace všech starších modelačních doplňků včetně jejich materiálového složení a stávajícího stavu. Vyhodnocení všech poškození včetně rozsahu a charakteru modelačních doplňků bude provedeno graficky a bude součástí závěrečné restaurátorské zprávy.

Vyhodnocení vizuálního průzkumu:

Povrch soklu i sloupu je pokryt vrstvou nečistot spojenou s biokorozí. Lišejníky a mechy najdeme především na svrchní straně soklu a krycí desky hlavice sloupu. Na ostatních částech architektury objektu se objevují pouze lokálně řasy a lišejníky. Patka a dolní polovina dříku soklu jsou zakryté okolním postupem času výrazně navýšeným terénem. Na plochách nacházejících se v dešťových stínech, tj. na části dříku sloupu pod hlavicí a na části dříku soklu pod římsou se objevují sádrovcové krusty, jejichž součástí jsou také transformované pozůstatky vápenných nátěrů. Vlivem negativních účinků vztlínající vlhkosti a jí transportovanými vodorozpustnými solemi a také díky vlastnostem omítkové směsi použité při poslední opravě architektonické části sloupu (nižší paropropustnost omítky s vysokým podílem hydraulického pojiva na bázi cementu) dochází zejména na dříku sloupu k postupnému odlučování omítek od povrchu zdiva a k jejich odpadávání. Omítky na nezakrytých částech soklu kromě trhlin a povrchového znečištění nevykazují žádná větší poškození. Faktem ovšem je, že tyto omítky byly při poslední opravě zhotoveny z materiálu s vysokým podílem cementu. Zdá se, že zde byly omítky nanесeny na povrch bez pozůstatků starších úprav, a proto jsou pravděpodobně tyto novodobé omítky v tak dobrém stavu.

Kromě odlučování omítek od podkladu dochází na sloupu také k tomu, že na omítkách vznikají trhliny, a k tomu, že jsou takřka zcela smyty povrchové úpravy omítek a že z povrchových vrstev je postupně vyplavováno pojivo a povrch omítek se lokálně sraňuje.

Krycí deska hlavice sloupu je pokryta souvislou vrstvou nečistot spojenou s biokorozí zejména lišejníky a řasami. Na levé straně svrchní části krycí desky se otevírá vlasová trhlina, která souvisí nejspíše s nehomogenitami ve vnitřní struktuře pískovce. V těchto místech najdeme také poškození původní modelace, která jsou buď mechanického původu, nebo souvisejí s hloubkovou korozí kamene v těchto místech.

Povrch sochy sv. Benedikta je pokryt souvislou vrstvou nečistot spojenou s biokorozí. Zejména na zadní straně sochy, na hlavě, ramenech, dolní části dalmatiky, alby a na plintu se nachází souvislý porost řasou.

Na čelní straně sochy se řasa objevuje jen zřídka. V dešťových stínech sochy, zejména v hloubkách modelace spodního oděvu a rubové strany pluválu se vytváří sádrovcová krusta, jejíž součástí budou i transformované pozůstatky povrchových úprav sochy. Svrchní strana ramen a hlavy sochy je povrchově zvětřalá, lokálně došlo k povrchové korozi kamene i na rukou světce a na poháru. Trhliny nejsou na soše patrné, ale pokud se jedná o vlasové trhliny pak je může zakrývat vrstva nečistot a biokoroze.

Hloubkovou korozi kamene je postižena zejména čelní a pravá boční strana sochy. Její projevy najdeme na obličeji světce a na záhybech na čelní a pravé boční straně a na polopostavě přemoženého heretika. Zde se kámen sprašuje a místy již došlo k odpadnutí původní modelace až do hloubky dvou centimetrů. V důsledku vyplavování mezerního tmele mezi jednotlivými křemennými zrny tento proces dále pokračuje a má progresivní charakter. V blízké budoucnosti hrozí zásadní ztráta původního modelačního řešení sochy a tím i jejích výtvarných hodnot.

Drobná poškození sochy související s hloubkovou korozi kamene byla v minulosti opravena modelačními doplňky na bázi umělého kamene. Ty najdeme na mitře, na tvářích a bradě světce a zejména na záhybech oděvu na čelní straně sochy. Lokálně jsou tyto doplňky uvolněné od povrchu sochy. Jejich úplný rozsah a charakter a míru jejich poškození bude možné plně posoudit až po postavení lešení a prvním očištění sochy.

Závěr:

Za hlavní příčinu poškození sochy i architektonické části sloupu je třeba považovat negativní účinky dešťových srážek ve spojení s usazováním mikrovegetace a nečistot na povrchu. Rozsah i charakter poškození byl ovlivněn materiály použitými už při vzniku všech tří architektonicko-sochařských děl (méně odolný typ pískovce, orientace bloku pískovce, náhradní materiál architektonických částí - cihlové omítané zdivo místo kamene) i vinou dlouhodobé neúdržby samotného sochařsko-architektonického díla i okolní zeleně. Míru degradace zdiva architektonické části sloupu ještě urychluje skutečnost, že při posledních opravách byla použita omítková směs s vysokým podílem hydraulického pojiva, nejspíše cementu. Tento materiál sice po jistou dobu lépe odolává dešťovým srážkám, na druhou stranu tato omítka má mnohem nižší paropropustnost než cihlové zdivo. Dochází tak k zadržování vlhkosti ve zdivu a v období mrazových cyklů pak k jeho promrzání.

Koncepce restaurátorského zásahu:

Nejprve bude po postavení lešení proveden doplňující průzkum, jehož cílem bude jednak ověřit rozsah a charakter všech poškození a jednak upřesnit technologii i stratigrafii případných nalezených pozůstatků povrchových úprav sochy popř. i nalezených pozůstatků starších povrchových úprav zdiva architektonické části této památky.

Samotné restaurování se pak zaměří především na konsolidaci kamene a na odstranění příčin degradace kamene i zděné částí památky. Ostatní etapy restaurátorského zásahu na soše budou vedeny konzervačním přístupem, tzn., že veškeré modelační doplňky z materiálu na bázi umělého kamene budou provedeny pouze v rozsahu nutném pro zajištění povrchu kamene. Stejně tak bude omezena na minimum případná lokální barevná retuš.

V případě zděných částí bude třeba přistoupit k rekonstrukci chybějících ploch povrchových úprav s tím, že stávající povrchové úpravy budou v maximálně možné míře zachovány a odstraněny budou pouze ty plochy štuků, které budou zcela degradované nebo deformované a odloučené od podkladu. Rozsáhlejší odstraňování dochovaných povrchových úprav by vzhledem k jejich charakteru nutně vedlo k narušení zdiva sloupů i soklů pod nimi a k ohrožení jejich statiky.

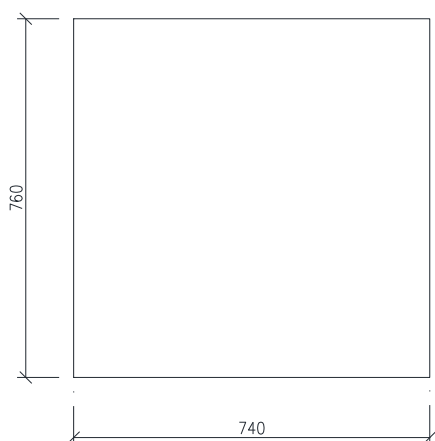
Doplňky štuků budou provedeny materiálem obdobných fyzikálně-chemických vlastností jako štuky původní. Jejich povrch bude opatřen krycím nátěrem na vápenné bázi.

Předpokládaný postup restaurátorských prací včetně návrhu použitých materiálů a technologických postupů:

1. doplňující restaurátorský a chemicko-technologický průzkum, grafické vyhodnocení všech poškození zahrnující i sondážní průzkum u paty soklu sloupu
2. prekonsolidace silně narušených míst kamene povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta
3. biocidní ošetření všech soch i zděných částí pomocí přípravku Porosan fy AQUA Bárta
4. očištění a omytí všech částí s užitím teplé vody, smáčedel a nízkotlaké páry (v průběhu čištění bude brán zřetel na maximální zachování původní patiny a všech případných dochovaných pozůstatků povrchových úprav)
5. mechanické odstranění dožilých nebo strukturou a barevností nevyhovujících starších doplňků z umělého kamene i omítek a uvolněního spárování na všech částech
6. technologická pauza na snížení vlhkosti
7. celková konsolidace kamene sochy a krycí desky hlavice povrchovým smáčením ethylesterem kyseliny křemičité Ifest OH 100 fy Imesta, lokální zpevnění odkrytého cihelného zdiva a dochovaných ploch omítek povrchovým smáčením přípravkem Ifest OH 100
8. technologická pauza pro zesíťování zpevňovacích přípravků
9. injektáže a prolepení trhlin na všech částech přípravkem Funcosil KSE 300 E s plnivem Funcosil Füllstoff A, fa Remmers, popř. prostředkem na minerální bázi, Ledan (volba materiálu podle šíře trhliny)
10. provedení plastických doplňků na soše v umělém kameni na minerální bázi PETRA C fy AQUA Bárta probarveným ve hmotě minerálními pigmenty fy Bayferrox se změkčením hmoty přidáním písku odpovídající barevnosti a zrnitosti (podle charakteru kamene v daném místě)
11. provedení doplňků chybějících ploch štuků vápennou maltou zhotovenou z průmyslově vyráběné směsi na bázi vápenného hydrátu HASIT 666 jádrové plochy) a HASIT 162 (štukové plochy) s přidáním kopaného písku vhodné frakce a barevnosti tak, aby výsledná směs odpovídala původním omítkám
12. doplnění uvolněného nebo vypadlého spárování mezi sochou a sloupem maltou zhotovenou z průmyslově vyráběné směsi na bázi vápenného hydrátu HASIT 666 s přidáním kopaného písku odpovídající frakce a barevnosti
13. technologická pauza pro stabilizaci plastických doplňků a spárování
14. lokální barevná retuš sochy a krycí desky minerálními pigmenty fy Bayferrox rozpuštěnými v lihu, popř. v 5% roztoku přípravku Primal AC 35
15. sjednocení povrchu štukem opatřených částí pomocí lazurního vápenného nátěru Prodexor K, fy Schwenk v barevnosti podle vybraného vzorku
16. preventivní biocidní ošetření sochy a krycí desky přípravkem Porosan fy AQUA Bárta a hydrofobizace přípravkem IW 290 fy Imesta
17. pokrytí svrchní částí krycí desky hlavice sloupu oloveným plechem s okapním přesahem
18. závěrečná restaurátorská zpráva včetně fotografické a grafické dokumentace

SV. BENEDIKT V=4340 MM

SO.11 – b – 13 - Fragmenty dekorativní výzdoby

- květináč betonový bez dna	2 kusy
- zakončující hlavice sloupů zakončené koulí	2 kusy
- terasové schodišťové stupně	5 kusů
- mušle ze zrušené kašny	1 kus

Tyto fragmenty se dnes nacházejí nahodile rozmístěné v ploše parku.

Budou pouze očištěny a uloženy na ploše, na jižní straně záměčku.